

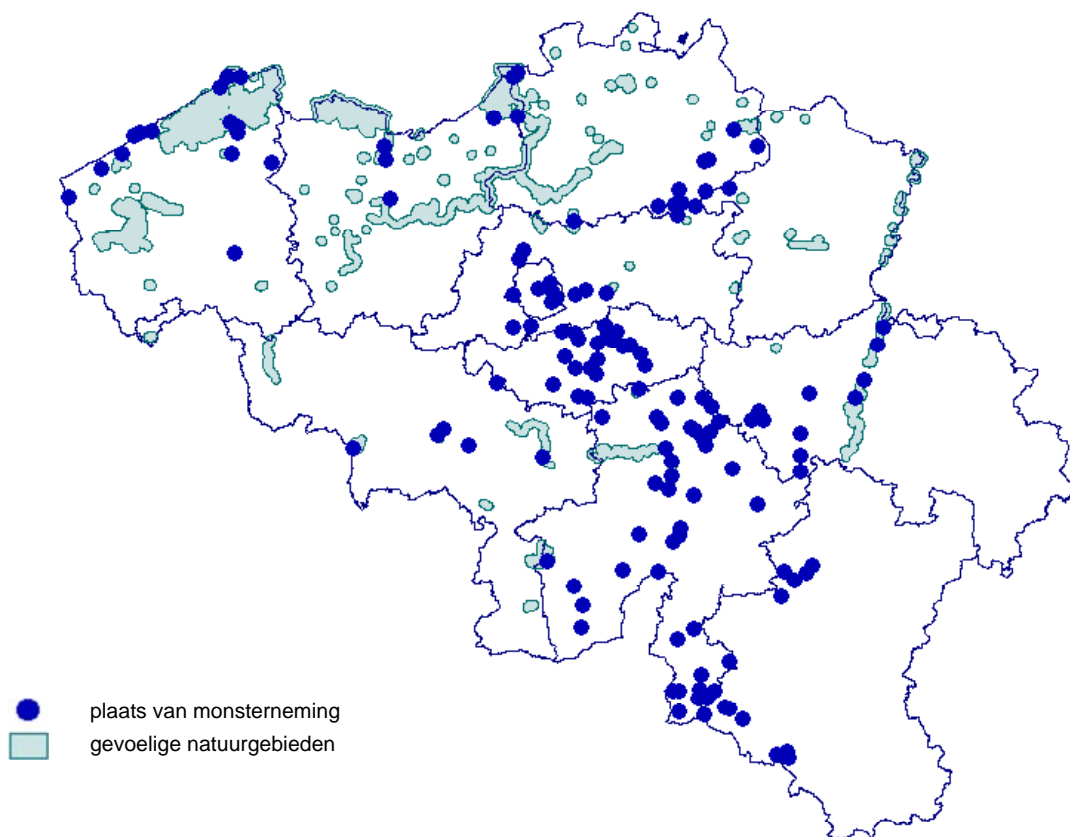
Resultaten van de monitoring voor vogelgriep in 2008

Actieve monitoring bij wilde vogels

In 2008 werden bij de actieve monitoring **3.514 wilde vogels** op de aanwezigheid van vogelgriep onderzocht. Net als in de voorgaande jaren, heeft het FAVV de bemonsteringen daarvoor toevertrouwd aan 2 netwerken:

- Het ornithologisch netwerk van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBINW) heeft de monsternemingen uitgevoerd op 2.988 vogels van 43 verschillende soorten. Deze vogels werden tijdens ringactiviteiten in het ganse land gevangen en na het ringen en de monsterneming onmiddellijk weer vrijgelaten. De monsternemingen vonden het ganse jaar door plaats.
- Het “Réseau de surveillance sanitaire de la faune sauvage” van de ULg (Université de Liège) heeft de monsternemingen uitgevoerd bij waterwild dat tijdens het jachtseizoen door jagers werd geschoten. Gespreid over de maanden januari en september t.e.m. december werden 526 watervogels van 6 verschillende soorten bemonsterd.

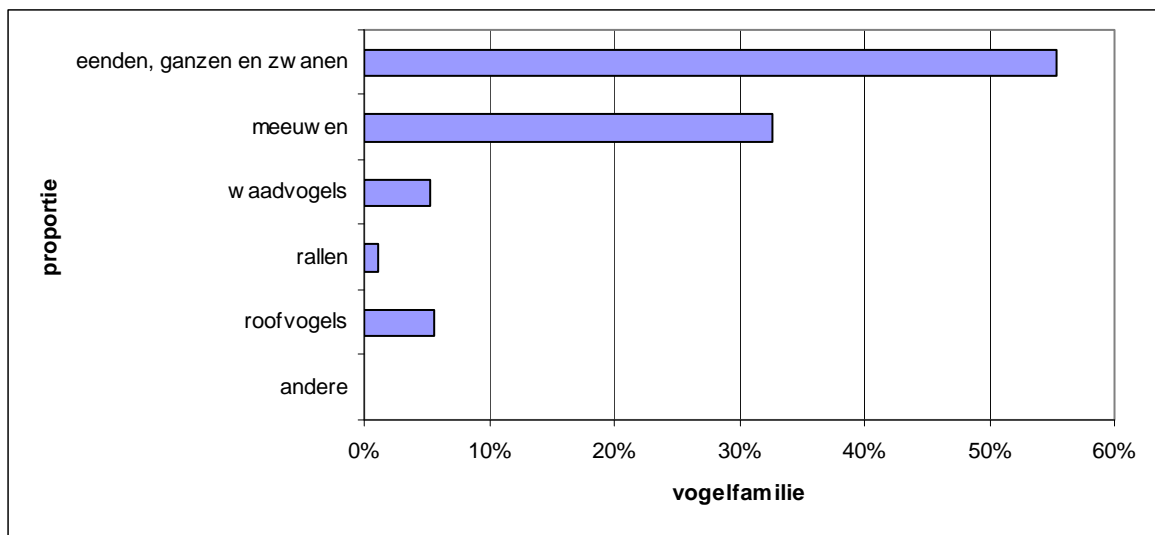
Figuur 1. Sites voor de actieve monitoring in 2008

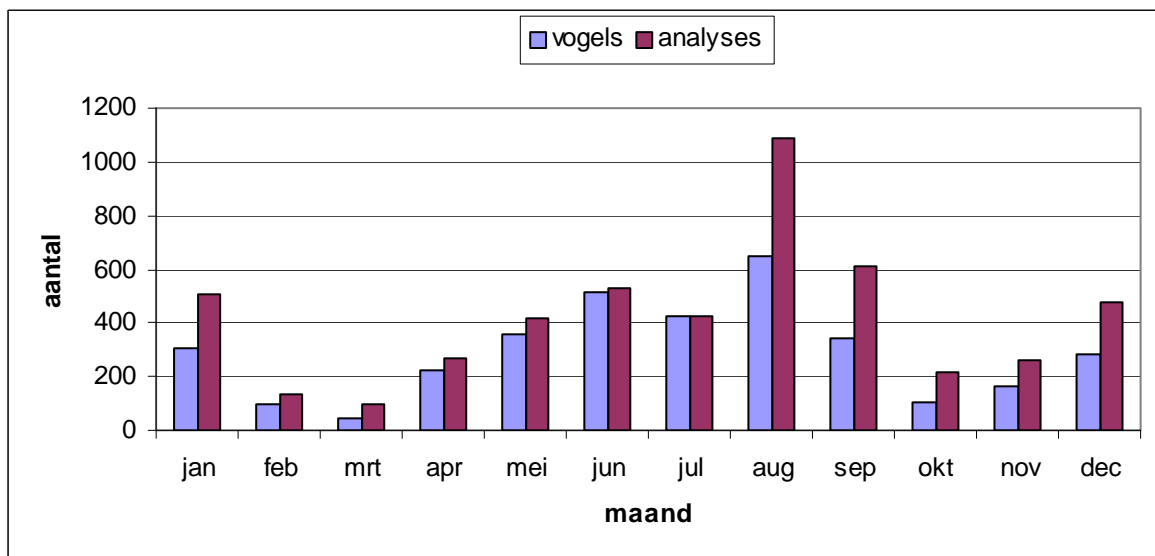
Vergeleken met 2007 werden een vierde meer vogels bemonsterd. Dit gebeurde op meer dan dubbel zoveel sites: er werden vogels bemonsterd op 140 verschillende plaatsen, gespreid over het land (zie figuur 1). Net niet de helft van de vogels werd bemonsterd in de gevoelige natuurgebieden. Deze gevoelige natuurgebieden zijn de gebieden in ons land met de grootste concentratie trekvogels. Zij worden daarom als het meest risicovol beschouwd voor wat betreft de introductie van vogelgriepvirussen. Iets meer dan de helft van de bemonsterde vogels behoort tot soorten die door de EU als zogenaamde “brugspecies” worden beschouwd. Deze brugspecies zijn bijzonder omdat zij bij uitstek worden beschouwd als de soorten die het H5N1 vogelgriepvirus kunnen meebrengen tijdens hun migratie.

De onderstaande grafieken geven de proportie van de bemonsterde vogelfamilies, alsook het aantal bemonsterde dieren, het aantal analyses en hun spreiding in de tijd.

Figuur 2. Proportie van de bemonsterde vogelfamilies in de actieve monitoring van wilde vogels

Figuur 3. Overzicht van het aantal bemonsterde vogels en analyses per maand in de actieve monitoring van wilde vogels

Bij sommige soorten en in het bijzonder bij de brugspecies (vnl. vogels uit de familie van de eenden, ganzen en zwanen) werden gelijktijdig keel- en cloacamonsters en eventueel serummonsters genomen. Keelmonsters zijn namelijk beter geschikt voor het opsporen van het H5N1 vogelgriepvirus, cloacamonsters voor het aantonen van allerhande laagpathogene vogelgriepvirussen. Serummonsters laten dan weer toe om na te gaan of het dier in het verleden door griepvirussen werd besmet.

In totaal werden voor de 3.614 vogels **5.037 monsters** genomen. Alle analyses werden uitgevoerd door het nationale referentielaboratorium CODA te Ukkel.

Resultaten

De resultaten zijn gelijkaardig aan wat in 2007 werd gevonden. Bij 10 groepen watervogels, bemonsterd op 7 verschillende locaties, werden laagpathogene griepvirussen van het type H1, H3, H4, H5, H7, H13 of H16 aangetroffen.

Figuur 4. Positieve resultaten van de actieve monitoring bij wilde vogels

analysesresultaat	vogelsoort	lokatie	maand
LPAI H1N1	kuifeend (<i>Aythya fuligula</i>)	La Hulpe (BRW)	maart
LPAI H7N1	stern (<i>Sterna hirundo</i>)	Zeebrugge (WVL)	april
LPAI H16N8	kokmeeuw (<i>Larus ridibundus</i>)	Zandvliet (ANT)	juni
LPAI H13N6	zilvermeeuw (<i>Larus argentatus</i>)	Mont-Saint-Guibert (BRW)	augustus
LPAI H3N8	steenloper (<i>Arenaria interpres</i>)	Knokke-Heist (WVL)	september
LPAI H4N6	wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)	La Hulpe (BRW)	september
LPAI niet H5/H7	wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)	Tinlot (LIE)	september
LPAI niet H5/H7	wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)	La Hulpe (BRW)	november
LPAI H3N2	bergeend (<i>Tadorna tadorna</i>)	Destelbergen (OVL)	november
LPAI H5N3	wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)	La Hulpe (BRW)	december

Verder werden er met behulp van de RT-PCR bij nog een 30-tal andere groepen vogels, afkomstig van 20 verschillende locaties, sporen van vogelgriepvirussen gevonden, maar bij geen van deze vogels kon virus geïsoleerd worden, zodat verdere determinatie onmogelijk was. Deze monsters betroffen voornamelijk de familie van de eenden, ganzen en zwanen en de familie van de meeuwen.

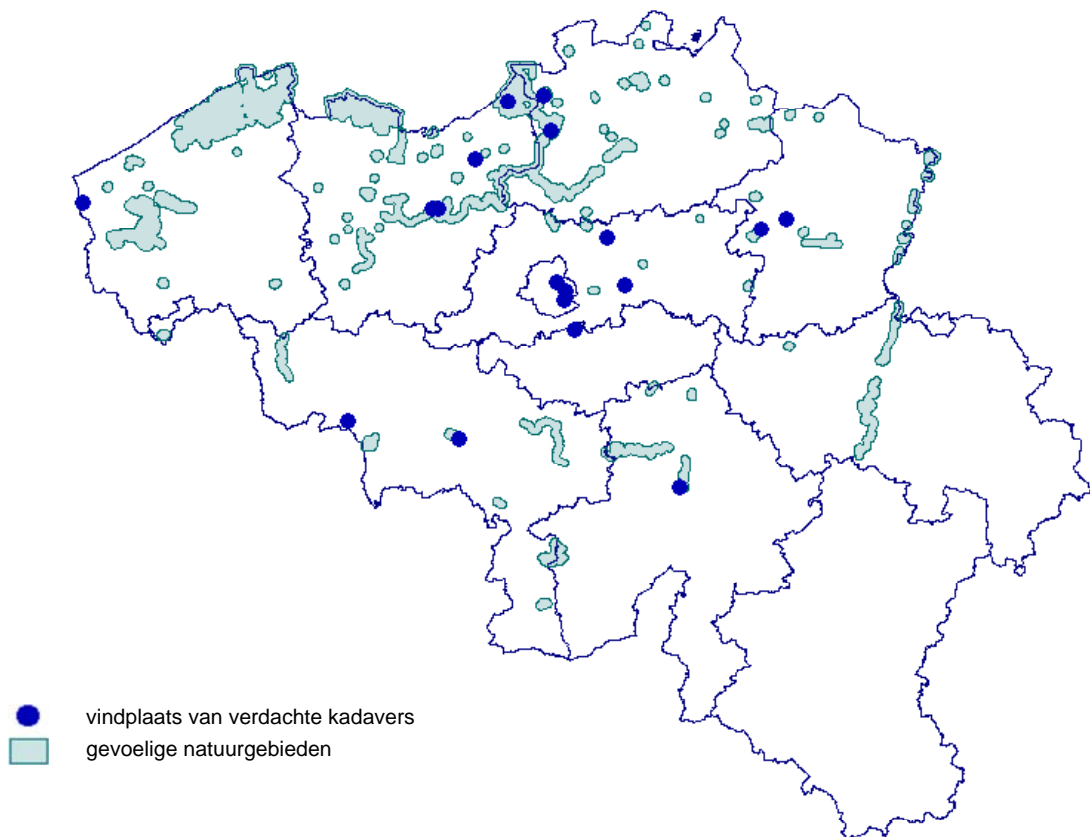
Deze cijfers bewijzen nogmaals dat veel laagpathogene vogelgriepvirussen, ook van het H5 of H7 type, frequent circuleren bij watervogels en in het bijzonder bij eenden, ganzen en zwanen en meeuwen. Deze bevindingen zijn van geen directe betekenis voor de problematiek van hoogpathogene vogelgriepvirussen bij pluimvee of wilde vogels, maar nopen wel tot voorzichtigheid. Met laagpathogene H5 en H7 vogelgriepvirussen bestaat immers steeds het risico dat ze zich kunnen omvormen tot hoogpathogene stammen van zodra ze zijn overgaan van wilde vogels op gekweekt pluimvee.

Verdachte sterfte bij wilde vogels – passieve monitoring

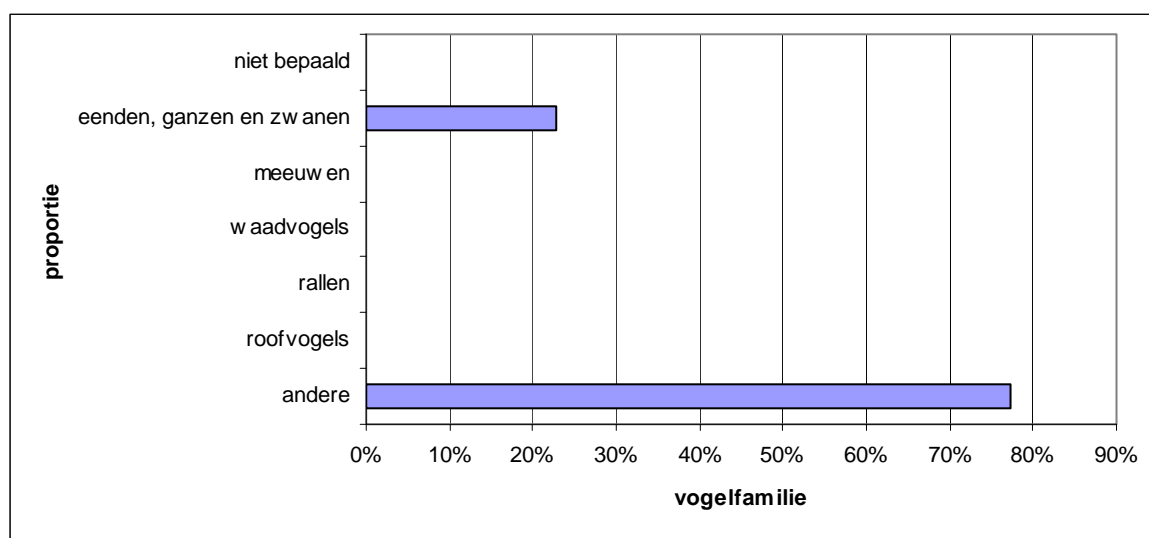
Meldingen van verdachte sterfte bij wilde vogels worden opgevolgd door de natuurdiensten van de 3 Gewesten, nl. door het Agentschap natuur en bos (Vlaams gewest), de Division de la nature et des forêts (Waals gewest) en het Brussels instituut voor milieubeheer (Brussels hoofdstedelijk gewest). Deze 3 diensten staan in voor het ophalen van de kadavers en het wegbrengen ervan naar het referentielaboratorium CODA te Ukkel, waar de analyses gebeuren.

In 2008 werd de trend van 2007 verdergezet: er werden merkkelijk minder verdachte gevallen voor analyse aangeboden. Slechts **20 dossiers** vergeleken met 29 in 2007 en 104 in 2006. In deze 20 dossiers werden een **90-tal vogels** onderzocht. Het betrof slechts in minderheid zwanen, ganzen en eenden, de species die bij uitstek worden beschouwd als de soorten die het H5N1 vogelgriepvirus kunnen meebrengen (zie figuur 6). De meerderheid van de vogels werd aangetroffen buiten de gevoelige natuurgebieden (zie figuur 5). De uitgesproken daling wat betreft het aantal dossiers is vermoedelijk te wijten aan de verminderde aandacht voor vogelgriep bij het publiek, waardoor er minder gemakkelijk verdenkingen werden gesignaleerd.

Figuur 5. Vindplaatsen van verdachte kadavers van wilde vogels in 2008

Figuur 6. Proportie van de bemonsterde vogelfamilies in de passieve monitoring van wilde vogels

Resultaten

Geen van de vogels was drager van een H5- of H7-vogelgriepvirus. Wel werden bij een wilde eend en een groep canadaganzen met behulp van de RT-PCR sporen van vogelgriepvirussen gevonden, maar bij geen van deze vogels kon virus geïsoleerd worden, zodat verdere determinatie onmogelijk was.

Serologische monitoring bij pluimvee

Figuur 7. Overzicht van de bemonsterde pluimveehouderijen in de serologische monitoring

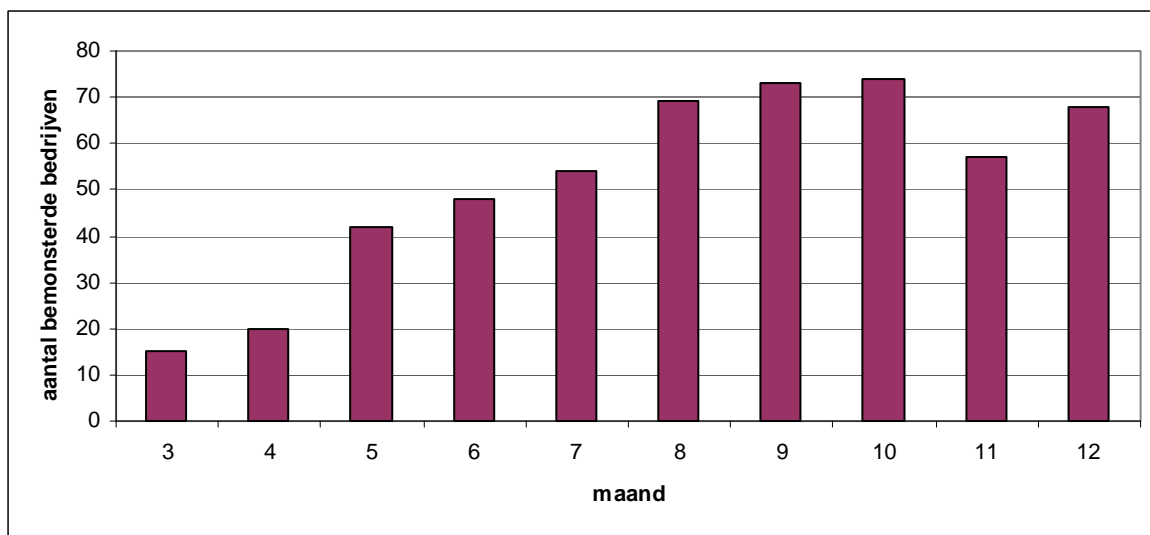
vogelsoort	bedrijfstype	aantal bemonsterde bedrijven
kip	leg (productie en opfok)	363
	vermeerdering (productie en opfok)	24
	sierhouderij en handel	41
andere pluimvee	kalkoenenbedrijf	42
	eenden- en ganzenbedrijf	29
	fazanten- en patrijzenbedrijf	8
	parelhoenderbedrijf	1
loopvogel	struisvogels	12

In het kader van de actieve monitoring bij het pluimvee werden in 2008 monsters genomen op 520 overwegend professionele pluimveebedrijven. Het FAVV heeft daarbij per bedrijf 50 eenden en ganzen of 10 kippen, ander pluimvee of loopvogels bemonsterd. De focus van de monitoring lag op risicosoorten (kalkoenen, eenden en ganzen), op dieren die in open lucht worden gehouden en op dieren gehouden in de gevoelige natuurgebieden. Het programma werd gestart in maart en

afgerond in december. Uiteindelijk werden ruim **6.000 dieren** bemonsterd. Alle monsters werden door het referentielaboratorium CODA te Ukkel geanalyseerd op antistoffen voor H5 en H7.

De bovenstaande tabel en de onderstaande grafiek tonen aan dat – net zoals de voorgaande jaren – alle voorziene typen pluimveebedrijven in voldoende mate aan bod zijn gekomen en de monsternemingen goed gespreid werden over de voorziene periode.

Figuur 8. Overzicht van het aantal bemonsterde pluimveehouderijen per maand in de serologische monitoring

Resultaten

Op 13 bedrijven (3 legbedrijven, 3 eendenbedrijven, 2 ganzenbedrijven, 1 sierkippenbedrijf en 4 handelaars van pluimvee en vogels) werden alles samen een 120-tal dieren gevonden met antistoffen tegen H5 en/of H7.

Bijkomend onderzoek van telkens 60 dieren op elk van deze bedrijven kon in 11 van de 13 bedrijven geen viruscirculatie aantonen. Enkel op een ganzenbedrijf en bij een pluimveehandelaar werd een LPAI H5 virus aangetoond. In het geval van het ganzenbedrijf kon geen verdere determinatie van het N-type van het virus gebeuren, ondanks de duidelijke aanwijzingen van een actieve viruscirculatie. Bij de handelaar kon wel een LPAI H5N2 virus worden aangetoond bij diverse soorten pluimvee en watervogels.

De beide bedrijven werden in het licht van de actieve viruscirculatie preventief geruimd om te verhinderen dat het LPAI zich eventueel zou omvormen tot een hoogpathogeen virus. Daarbij werden 1.500 ganzen, meer dan 2.000 eenden en meer dan 3.000 fazanten en ander pluimvee gedood.

Het was de eerste maal was dat in het kader van de serologische monitoring een LPAI H5-virus werd aangetroffen op een pluimveebedrijf.